

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 21773/09

İhsan KARTAL / Türkiye

Başkan

Valeriu Grițco,

Hâkimler

Branko Lubarda,

Pauliine Koskelo,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 26 Ocak 2021 tarihinde komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

9 Nisan 2009 tarihinde yapılan başvuruyu göz önünde bulundurarak,

Davalı Hükümet tarafından sunulan görüşler ile başvuran tarafından cevaben sunulan görüşleri dikkate alarak,

Gerçekleştirilen müzakerelerin ardından aşağıdaki kararı vermiştir:

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2021. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAY VE OLGULAR

1. Başvuran İhsan Kartal, Türk vatandaşı olup 1984 doğumludur. Başvuran, başvurunun yapıldığı tarihte, Tekirdağ F Tipi Cezaevinde tutuklu bulunmaktaydı. Başvuran, Mahkeme önünde, İstanbul Barosuna bağlı Avukat İ. Akmeşe tarafından temsil edilmiştir.

2. Türk Hükümeti (“Hükümet”) kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

A. Davanın Koşulları

3. Davanın kendine özgü koşulları, taraflarca ifade edildiği şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir:

4. Başvuran 25 Şubat 2009 tarihinde, Kırıkkale F Tipi Cezaevinde tutuklu bulunduğu sırada, amcası görüşe gelmiştir. Başvuran ve amcasının, konuşmaya Türkçe olarak devam etmeleri gerektiği yönünde uyarıldıkları halde, anlaşılamayan bir dilde konuşmaya devam ettikleri gerekçesiyle, 10.45 ila 12.00 saatleri arasında gerçekleşmesi gereken bu görüşme sona erdirilmiş olup, bu durum, aynı gün saat 11.30’da, cezaevi idaresi görevlileri tarafından tutanağa bağlanmıştır.

5. Başvuran bunun üzerine, amcası ile Kürtçe konuştukları için görüşmenin sona erdirildiğini suçlamasında bulunarak cezaevi yönetimine karşı Kırıkkale İnfaz Hâkimliğine başvuruda bulunmuştur. Konuyla ilgili sorumlu görevliler hakkında soruşturma başlatılması talebinde bulunmuştur. Cezaevi idaresi, İnfaz Hâkimliğine, görüşe katılan şahısların Türkçe bilmeleri ve kendilerine uyarıda bulunulmuş olmasına rağmen konuşmaya başka bir dilde devam etmeleri nedeniyle görüşmenin sona erdirildiği bilgisini vermiştir.

6. İnfaz Hâkimliği 14 Mart 2009 tarihinde, söz konusu talep hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir. Öncelikle, Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in 41. maddesini ileri sürmüştür. Daha sonra, İnfaz Hâkimliğinin, cezaevi idaresi görevlileri hakkında disiplin soruşturması başlatma görevi bulunmadığının altını çizmiştir.

7. Ağır Ceza Mahkemesi 26 Mart 2009 tarihinde, başvuranın bu karara karşı yapmış olduğu itirazı, söz konusu kararın, Yönetmelik'in 41. maddesi göz önüne alındığında, kanuna uygun olduğu ve İnfaz Hâkimliğinin disiplin cezası verme görevi bulunmadığını belirterek reddetmiştir.

B. İlgili İç Hukuk Kuralları

8. 17 Haziran 2005 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in 41. maddesinin 1. fıkrasının, olayların meydana geldiği dönemde yürürlükte olan hali aşağıdaki şekildedir:

“Ziyaret esnasında görüşmelerinin Türkçe yapılması esastır. Ancak, hükümlü veya tutuklunun Türkçe bilmemesi veya görüşeceğini bildirdiği yakınının Türkçe bilmediğinin tespit edilmesi halinde, Türkçeden başka bir dilde konuşmanın yapılmasına izin verilir ve konuşma kayda alınır. Kayıtların incelenmesi sonucu, konuşmaların kurum güvenliğini veya kamu düzenini tehlikeye düşürecek nitelikte bulunması halinde, haklarında idarî ve adlî işlem yapılır.”

9. 6 Kasım 2009 tarihinde, Yönetmelik'in 41. maddesinin 1. fıkrasında aşağıdaki şekilde değişiklik yapılmıştır:

“Ziyaret esnasında görüşmelerinin Türkçe yapılması esastır. Ancak, hükümlü veya tutuklunun Türkçe bilmemesi veya görüşeceğini bildirdiği yakınının Türkçe bilmediğinin beyan edilmesi halinde, Türkçeden başka bir dilde konuşmanın yapılmasına izin verilir ve konuşma kayda alınır. Kayıtların incelenmesi sonucu, konuşmaların kurum güvenliğini veya kamu düzenini tehlikeye düşürecek nitelikte bulunması halinde, haklarında idarî ve adlî işlem yapılır.”

ŞİKÂYET

10. Başvuran, Sözleşme'nin herhangi bir maddesini ileri sürmeden, amcasıyla görüşmesinin, görüşme sırasında Kürtçe konuştukları gerekçesiyle sona erdirilmesinden yakınmaktadır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

11. Başvuran, cezaevinde aile görüşünün sona erdirilmesinden şikâyet etmektedir. Başvuran, Sözleşme'nin herhangi bir maddesini ileri sürmemektedir.

Olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eden Mahkeme, başvuranın şikâyetinin, Sözleşme'nin 8. maddesi açısından incelenmesinin uygun olduğu kanaatine varmaktadır. Sözleşme'nin 8. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“Herkes özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir (...).”

12. Hükümet, başvuranın 2006 senesinde, bilhassa terör faaliyetleri çerçevesinde tehlikeli maddeleri bulundurma ve nakletme nedeniyle yakalanarak tutuklandığını ileri sürmektedir. İhtilaf konusu müdahalenin, kanunla öngörüldüğünü, düzenin korunması ve suç işlenmesinin önlenmesi meşru amacını izlediğini ve başvurana atılı suçların niteliği ve ciddiyeti bakımından gerekli olduğunu ifade etmektedir. Hükümet, *Baybaşın/Hollanda* (kk.) (no. 13600/02, 6 Ekim 2005) davasına atıfta bulunarak, tutuklunun, dış dünyayla iletişim kurarken kullandığı dile, güvenlik nedenlerinden ötürü kısıtlamalar getirmenin mümkün olduğunun altını çizmektedir. Hükümet son olarak, başvuranın, Türkçeden başka bir dilde konuşmak istediğini cezaevi görevlilerine önceden bildirmediği için üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmemesi sebebiyle görüşmenin sona erdirildiğini belirtmektedir.

13. Başvuran daha önceki iddialarını yinelediğini ifade etmektedir.

14. Mahkeme öncelikle, Sözleşme'nin 5. maddesi bakımından yasaya uygun olan tutukluluğun, doğası gereği, tutuklu kişinin özel ve aile hayatına bir sınırlama getirdiğini hatırlatmaktadır. Tutuklu kişinin, yakın aile üyeleriyle irtibatını devam ettirmesi konusunda cezaevi idaresinin yardımcı olması aile hayatına saygı gösterilmesinde önem arz etse de (bk. *Messina/İtalya*, no. 25498/94, § 61, AİHM 2000-X ve *Aliev/Ukrayna*, no. 41220/98, § 187, 29 Nisan 2003), Mahkeme, tutukluların dış dünya ile bağlantılarının belli ölçüde kontrol altında tutulmasının tavsiye edilebileceğini ve bu durumun, tek başına Sözleşme'ye aykırı olmadığını da kabul etmektedir (yukarıda anılan, *Aliev* kararı, § 187).

15. Mahkeme somut olayda, başvuranın amcasıyla yaptığı görüşmenin sona erdirilmesinin, aile hayatına saygı hakkına müdahale teşkil ettiği kanısındadır. Bu müdahalenin, olayların meydana geldiği dönemde yürürlükte olan şekliyle, Yönetmelik'in 41. maddesinin 1. fıkrasıyla öngörüldüğünü gözlemlemektedir. Mahkemenin, Resmi Gazete'de yayımlanan bu Yönetmelik'in erişilebilirliğinden ve söz konusu Yönetmelik hükümlerinin öngörülebilirliğinden şüphe etmesi için herhangi neden bulunmamaktadır. İhtilaf konusu müdahale ayrıca, düzenin korunması ve suç işlenmesinin önlenmesi amacını izlemekteydi. Mahkeme bu nedenle, söz konusu müdahalenin Sözleşme'nin 8. maddesinin 2. fıkrası anlamında kanunla öngörüldüğünün ve meşru bir amaç izlediğinin kabul edilebileceği kanaatindedir.

16. Mevcut davada söz konusu müdahalenin gerekliliği ile ilgili olarak, Mahkeme, elinde bulunan bilgileri göz önünde bulundurarak, ihtilaf konusu dönemde, iç hukukun, tutuklunun ve/veya görüşeceği kişinin Türkçe bilmediğini (bilmediklerinin) tespit edilmesi halinde, görüş sırasında Türkçeden başka bir dil kullanılmasını tutuklulara yasaklamadığını gözlemlemektedir. Bu imkân ayrıca, cezaevi idaresine önceden bilgi verilmesi gerekliliğine tabi tutulmuştur. Somut olayda, başvuran, konuyla ilgili usuli gereklilikleri yerine getirmemiştir.

17. Mahkeme bu bağlamda, başvuranın, aile görüşleri sırasında Kürtçe konuşma imkânı verilmesi talebinde bulunmak ve Yönetmelik'in 41. maddesinin 1. fıkrasının gerekliliklerine ve/veya uygulama yöntemlerine itiraz etmek için değil, cezaevi idaresi görevlileri hakkında soruşturma başlatılması için İnfaz Hâkimliğine -ki bu durum, İnfaz Hâkimliğinin görev alanına girmemektedir (yukarıda 7 ve 8. paragraflar)- başvuruda bulunduğuun altını çizmektedir (*Nusret Kaya ve diğerleri/Türkiye*, no. 43750/06 ve diğer 4 başvuru, AİHM 2014 (özetler) kararı ile karşılaştırınız.). Başvuran böylelikle, ulusal mercileri ve dolayısıyla Mahkemeyi, bu konular hakkında hüküm verecek konuma getirmemiştir.

18. Mahkeme somut olayda, başvuranın amcasıyla görüşmesinin, yapılan uyarılar sonrasında sona erdirildiğini (yukarıdaki 4. paragraf) ve ilgilinin, hiçbir şekilde, amcasının yalnızca Kürtçe bildiği iddiasında bulunmadığını gözlemlemektedir; bu durum, Mahkeme için önem arz etmektedir (yukarıda anılan *Nusret Kaya* kararı ile karşılaştırınız, § 59). Mahkeme, dosyada bulunan belgeleri ve elinde bulunan bilgileri göz önünde bulundurarak, mevcut davanın özel koşullarında, başvuranın amcasıyla yaptığı görüşmenin sona erdirilmesinin, ileri sürülen meşru amaç bakımından orantısız bir müdahale teşkil edecek nitelikte olmadığı kanısındadır. Mahkeme ayrıca, Yönetmelik'in 41. maddesinin 1. fıkrasında, cezaevi idaresine basit bir beyanda bulunulmasının, cezaevindeki görüşler sırasında, Türkçeden başka bir dilde konuşma yapma izni almak için artık yeterli olduğu yönünde değişiklik yapıldığını (yukarıda 10. paragraf) kaydetmektedir. Mahkeme, yukarıda belirtilen hususları göz önünde bulundurarak, işbu başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3 ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmesinin uygun olduğu kanısındadır.

KARTAL/TÜRKİYE KARARI

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, 18 Şubat 2021 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Valeriu Griçco
Başkan